

Notat

Fra:

Torbjørn Brandt (torbjorn.brandt@konsek.no)

Dato: 02.03.2022

Arkivsaknr: 20/139-31

Notat - Tolkning av § 8-1 siste ledd, § 11-2 siste ledd og § 11-9 siste ledd

I dette notatet vil det bli gitt en tolkning av tre bestemmelser i kommuneloven som gjelder følgende i kollegiale organ:

1. Plikt til å avlegge stemme.
2. Rett til å stille spørsmål.
3. Regel for behandling av budsjettforslag.

1. Plikt til å avlegge stemme

Medlemmer som er til stede i et kommunalt folkevalgt organ når en sak tas opp til avstemning¹, plikter å stemme, jf. kommuneloven § 8-1 første punktum siste ledd.

Kun ved valg og vedtak om *ansettelse* er det adgang til å stemme blankt, jf. kommuneloven § 8-1 siste punktum siste ledd²

Vurdering

Det må likevel kreves at medlemmet har hatt tid og mulighet til å orientere seg om hva som er voteringstema og hvordan saken står, før det avgis stemme. Dette gjelder i all hovedsak for varamedlemmer som på kort tid må tre inn i saken og må få tilstrekkelig anledning til å sette seg inn i saken. At ordinære medlemmer som har fått møteinnkalling og saksdokumenter og dermed har hatt rimelig tid til å sette seg inn i saken, kan ikke påberope seg at de ikke kan stemme som følge av at de ikke har den nødvendig kjennskap til saken. Sistnevnte forhold innebærer uansett at det ikke er anledning til å stemmes blankt, med unntak av ansettelse.

Konklusjon

For folkevalgt er det ikke anledning til å stemme blank med unntak av ansettelse.

2. Rett til å stille spørsmål.

Alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten, jf. kommuneloven § 11-2 siste ledd.

Vurdering

Den enkelte folkevalgte har rett til å stille spørsmål til møteleder, både i saker som står og som ikke står, på sakskartet. Hvorvidt spørsmålstillere kan kreve å få et utfyllende svar er avhengig av selve spørsmål, sakens kompleksitet, hva som må forventes av kunnskap om det aktuelle temaet mv. Det kan neppe forventes at spørsmål om saker som ikke står på sakskartet eller som ikke er omfattet av saksfremlegget, skal være grundige eller utfyllende.

¹ Fra lovkommentar: Avgjørende for stemmeplikt og stemmerett er hvorvidt vedkommende er til stede når saken tas opp til avstemning. Det er altså ikke noe vilkår at hun har vært til stede under hele behandlingen av saken.

² Jf. NOU 1990: 13 s. 376. Det betyr at det ikke kan settes som vilkår for å avgi stemme at medlemmet har vært til stede i møtesalen under hele saksbehandlingen, og det må også aksepteres at medlemmer innfinner seg ganske kort tid før avstemning. Det må likevel kreves at medlemmet har hatt tid og mulighet til å orientere seg om hva som er voteringstema og hvordan saken står, før det avgis stemme. Et varamedlem må således kunne rykke inn etter å ha fått en rask innføring av det fratredende medlem, partifeller eller andre, men kan neppe avgi stemme hvis hun først kommer til stede umiddelbart før saken tas opp til votering.

Konklusjon

Det enkelte medlem har rett til å rette forespørsler til lederen, også i saker som ikke står på dagsordenen.³ Den folkevalgte rett til å stille spørsmål kan ikke begrenses i eget reglement da kommuneloven er ufravikelig på dette punktet.

3. Regel for behandling av budsjettforslag.

Hvis det er fremmet flere alternative budsjettforslag, og ingen av disse får flertall ved første gangs avstemning, skal det deretter stemmes over bare de to forslagene som fikk flest stemmer ved første gangs avstemning, jf. kommuneloven § 11-9 siste ledd.

Vurdering

Kommunelovens bestemmelse beskriver hvordan saksbehandling av avstemning skjer når det gjelder budsjettforslag. Det samme ville vært «regelen» ut ifra de alminnelige reglene om voteringstema hvor det stemmes enkeltvis over alternative forslag som er fremsatt.

Likevel har lovgiver funnet det hensiktsmessig å nedfelle dette i selve loven. Har man flere enn 2 budsjettforslag som tas opp til behandling, og ingen av disse budsjettforslagene får simpelt flertall, skal organet stemme over de to forslag som fikk flest stemmer fra førstegangsotering.

Legges det frem mange budsjettforslag skal samtlige forslag legges frem til votering og det kan avgis stemme til det forslaget som den enkelte støtter. Det er dermed ikke anledning til å slå sammen budsjettforslag med mindre forslagstillerne på forhånd avtaler dette seg imellom. Det er ikke anledning for møteleder eller administrasjonen til å slå sammen, eller sette opp noen av budsjett forslagene mot hverandre og holde andre forslag utenfor, eller varianter av dette.

Konklusjon

Det stemmes over samtlige forslag enkeltvis i en og samme votering, om ingen forslag får flertall, skal de to forslagene med fikk flest stemmer ved førstegangs votering, stilles opp mot hverandre.

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver

³ I mange kommuner har man gitt nærmere regler om slike spørsmål, også kalt «interpellasjoner». Vi finner her noen steder den samme regel som sto i kommunestyreloven 1954 og fylkeskommuneloven 1961 (begge opphevd) med et krav at forespørsel «må være meldt før møtet». Dette var en nokså unødvendig begrensning, i og med at det ikke er noe krav om det skal gis uttømmende svar på en slik forespørsel. En slik rett til å komme med forespørsler i møtet, også uten å ha varslet dette på forhånd, må forutsette at lederen etter omstendighetene må kunne meddele at hun ikke kan svare på stående fot, men vil redegjøre for forholdet i neste møte. Er forespørsel fremsatt ganske kort tid før møtet, vil det også etter omstendighetene være adgang til å nøye seg med å gi en foreløpig redegjørelse i det første møtet og så supplere dette med et mer fylldig svar i neste møte.